

ROMANTIKA: je osrednja smer v evropskih umetnostih in zlasti v književnosti. Je obdobje v 19. st. Pripadali ji je tui France Preseren. Izraz za romantiko je nastal iz besede romantice. Ta pa iz izraza roman, romantico je prvotno pomenilo tako kot v romanih kar so razumeli kot Prispodobno za nekaj lepega, izmislenega, nestvarnega in čustvenega, glavna knj. vrednota je Postala lepota (duhovna). Podlaga romantiki je bil nov tip osebnosti-romantični človek, ki je Notranje bogat, plemenit, lep, poln čustev... **Vrste ali zvrsti roman.knj.:** najlepše se je izrazila V liriki-z ljubezenskimi pesmimi, elegijami, razpoloženjskimi izpovedmi, himnami, odami... Romantika je svoj življ. položaj in čustva nazorno predstavljala v verzih, daljših pesnitvah In romanih. Romani so pogosto dobili subjektivno obliko pisemskega ali dnevniskega romana **Predhodniki romantičarji:** bili so v 2. pol. 18. st. velik predhodnik je bil Goethe in Schiller.

Romantični pesniki: *Anglija:* Wordsworth, Coleridge, Byron, Scott, Shelly; *Francija:* Hugo; *Nemčija:* Holderlin, Novalis, Heine, Herber, Schiller, Goethe; *Italija:* Leopardi, Manzoni, Carducci; *Poljska:* Mickiewicz, Slowacki; *Rusija:* Puskin, Lermontov. **Lirska dela:** pomembna romantična Lirska dela so nastala u. useh evr. književnostih predvsem v nemški, angleški, francoski, ruski, Poljski. **Romantična pesem:** romantiki so pisali od himen do sonetov, najznatnejša je bila Oblika kratke, pevne v preprosti kitici zložene pesmi, glavne teme so idealna ljubezen, Hrepenenje po drugem življenju, neskončnost, smrt, spomini na mladost, osamljenost.

Prispodoba/symbol: podoba kakega predmeta ali bitja v liriki. **Romantično epsko pesništvo:** Začne se u predromantiki z opisnim pesništvom narave. pisanjem balad. **TRPLJENJE**

MLADEGA WERTHERJA: Avtor besedila je Johann Wolfgang Goethe. Werther je bil mlad Intelektualec bil je nezadovoljen u službi zato se je preselil v drug kraj kje rje spoznal mlado Dekle Lote in se vanjo zaljubil. Lote je imela ze zarocenca Alberta, ker Werther ve da z Lote Nima možnosti skupnega življenja, njej napise pismo in nato se ubije. Wertherja pokopljejo Vendar brez duhovnika. Tema tega besedila je bivanjska, ta roman spada v predromantiko, je Sentimentalni roman v pismih, Werther ni resnična oseba- oseba iz romana, roman je sestavljen Iz 2 delov, njegov podnaslov je roman v pismih, vsa pisma imajo datume in dogodke. **Byronizem**

Ali svetobolje: romantično občutje do sveta. **ROMANJE GROFICA HAROLDA:** avtor besedila Je George Gordon Byron, besedilo je sestavljeno iz 4 spevov. prva dva pripovedujeta o vtisih, Predvsem pa lirske podzvitvije misli in čustva, ki navdajo mladega Harolda na potovanje. V 4. Spevu se pesnik ne skriva več za imenom ampak govori neposredno u svojem imenu. Za to Pesnitev je Byron uporabil Spenserjevsko stanco, posebnost razl. st. st. (oktave)

JADRO: avtor je Mihail Jurjevič Lermontov, besedilo ej napisal ko je imel 18 let, pesem je Zasnovana kot podoba jadra-predmeta, snov: doživljanje jadra, tema: temelji na življenjskem paradoksu Ki je tipično romantičen, motivi: morje, sonce, vihar, zgrajena je iz 3 kitic in 4 verzov

SAM SEBI: napisal Giacomo Leopardi, pesem je napisal ko je resnično obupal nad neuslišano Ljubeznijo, snov: obup nad neuslišano ljubeznijo, tema: obup nad neuspešnim poskusom ljubiti Nekoga in biti ljubljen, zgrajeno iz 1 kitice in 16 verzov **LORELAJ:** Napisal Heinrich Heine, Pesem je objavljena v zbirki knjiga pesmi, je balada, pripovedna pesem, zgrajena iz 6 kitic In 4 verzov, snov: izpovedovanje tragicne nezgode, motiv: nesrečen pripetljaj, tema: spomini na Nesrečno nezgodo. **ROMANTIKA NA SLOVENSKEM:** začne se l. 1830, poteka vzporedno s Copovim poseganjem v javnost in z razvojem Presernovega pesništva, vrh doseže l. 1835.

Ilirstvo: tudi ilirizem ali ilirsko gibanje, nastalo an hrvaskem ok. l. 1830 pod vodstvom Gaja.

Avtorji in dela: Janez Cigler, Janez Vesel Koseski, Jernej Kopitar, Stanko Vraz, Matija Cop, Miha Kastelic, Urban Jarnik. **KRST PRI SAVICI:** napisal France Preseren, snov: autobiografska, Vzeta iz vsakdanjega življenja. snov je tui zgodovinska, osebe so resnične, to besedilo je po Snovi ep, rima ne verzna, zgradba je sintetična in analitična, zgradba je tui dramska, kitica je oktava Ali stanca (8 verzov), ima stalno rimo in ritem. **Size:** se imenuje zgradba v kateri najprej izmemo Konec, nato pa nadaljuje tako, da nas od začetka popelje h koncu, najprej zvemo za posledice.

Opredeljeno delo preserna: *Mladostno* (nastale balade, romance- povodni moz, zvezdogledam, Dekletom...); *Zrelo* (nastala njegova glavna dela- slovo od mladosti, sonetje nesreče, sonetni venes, Krst pri savici, pevci); *Pozno* (zrele pesmi- neiztrohnjeno srce, zdravljica) **SLOVO OD MLADOSTI:** Tema je bivanjska, gradi spomine na mladost, se jo spominja, ko se jo spomne se spomne useh Svojih napak, njegovo srce vzdihuje po mladosti ceprav ej bila žalostna se jo bo vedno spominjal...

SONETJE NESREČE: cikel 6 sonetov ali zbirka 6 sonetov, cikel pa je več pesmi povezanih v Celoto, po notranji zgradbi so različni (enodelni, dvodelni), 5. sonet predstavlja vrh, ker primerja življenje Z jeco, sonet je pesem sestavljena iz dveh kvartin in 2 tercij, verz je laski enajsterec, snov: govorijo o Življenju, tema: bivanjska, domovinska. **Asonanca:** ponavljanje istega samoglasnika znotraj istega Verza. **Aliteracija:** ponavljanje istega soglasnika znotraj istega verza. **SONETNI VENEC:** napisal France Preseren, sestavljen iz 14 sonetov in magistrala, zadnji verz se ponovi u vsakem naslednjem Sonetu kot prva kitica, tema je pesništvo. **Magistrale:** Pomeni glavna pesem. **Akrostih:** prva crka Usake kitice ki se ponovi u magistralu.